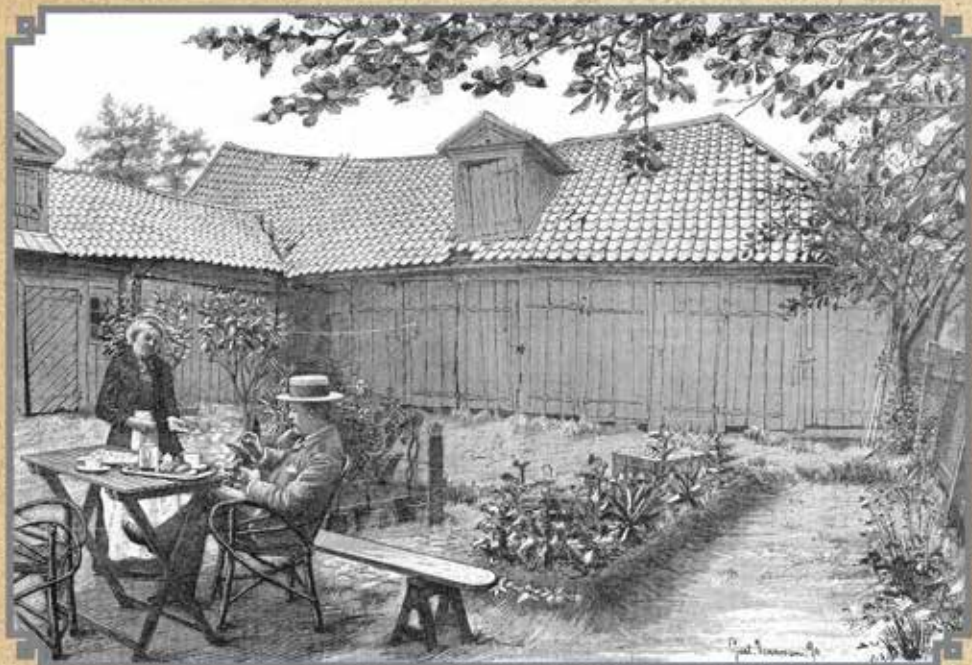

Stockholms bästa sommarkafé

Återutgivning av text från 1890

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Stockholms mest
pittoreska sommarkafé.
Återutgivning av text från 1890

av Qvintus

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-636-5

Copyright © 2020 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

Tycker du att hela Stockholm är fylld av kaféer?

Det tyckte författaren av den här texten – redan 1890, och denne förutspår att det snart kommer att finnas två kaféer i varje nybyggt hus.

Textens kafé och byggnad hette Petissan och finns i dag inte kvar på Drottninggatan. Hela huset flyttades år 1907 till Skansen.

Den här texten publicerades ursprungligen i augusti år 1890 i tidskriften "Svea" med rubriken "Stockholms mest pittoreska sommarkafé".

Texten publicerades under signaturen "Qvintus", som användes av bokförläggaren och författaren Lars Hökerberg (1851–1924). Han ägnade sig framför allt åt juridisk litteratur samt grundade tidskrifterna "Hemvännen" och "Svensk bokhandelstidning".

I den här e-boken publicerar vi originalets text ordagrant och helt utan ändringar, alla namn, uttryck och till och med eventuella felstavningar har behållits.

Stockholms mest pittoreska sommarkafé

Den här texten publicerades ursprungligen i augusti år 1890 i tidskriften "Svea" med rubriken "Stockholms mest pittoreska sommarkafé". Texten publicerades under signaturen "Qvintus", som användes av författaren Lars Hökerberg (1851–1924).

Mina ärade läsare!

Utan tvifvel hafven I på ett eller annat sätt kommit till kunskap om, att det är en *betydande* utveckling, som kafélifvet nått på senare tid inom vårt älskade fosterland, enkannerligen inom dess förtrollande hufvudstad. Ännu lär det visserligen vara en omtvistad sak, huruvida det rätteligen är det *nya* systemet eller det *gamla*, som man med fog bör tillskrifva äran af denna storartade uppblomstring på ett af det svenska »näringslifvets» otvifvelaktigt viktigaste områden. (Att det är ett system som har förtjensten däraf, därom kan naturligtvis icke få tvistas.) Ty om det också måste medgifvas, att tendensen till en lyftning härutinnan visade sig redan *innan* det nya systemet trädde i kraft, så är det därför ingalunda visst, att det är det gamla systemet äran tillkommer. Långt därifrån. Det är tvärtom alltför möjligt, ehuru det

ju icke kan till *full* evidens bevisas, att den sålunda började blomstringen just är att betrakta som *förebud* till det nys alla välsignelser och sålunda står i ett nog intimt samband med detta för att med allt skäl räknas som ytterligare en, hittills kanske obeaktad, yttring af *dess* lifgifvande kraft.

För ögonblicket har jag icke till hands några statistiska uppgifter, med hvilka jag kan på pricken angifva storleken af kafélifvets timade utveckling; men om jag — för att följa de nu som värst kämpande tull- och icke-tullvännernas exempel i dylika fall — skulle »våga ett antagande», så torde väl ingen vilja skylla mig för öfverdrift om jag förutsätter att på hvar och en af hufvudstadens invånare för närvarande finnas åtminstone *tre* kaféer samt att, hvad deras ökning i antal under senaste årtiondet beträffar, detta stigit med 1½ à 2 för hvar nybygdt hus, som fått takstolarna uppresta. Det är nämligen ett för Stockholm alldeles specifikt förhållande, att på de senaste tio åren icke *ett* nytt hus, så vidt *jag* sett det, rest sig mer än 3 eller 4 våningar i höjden, förr än ett kafé och stundom två sådana öppnats i bottenvåningen, — Riksarkivets nya hus på Riddarholmen *möjligen* undantaget.

Under sådana förhållanden böra mina ärade läsare lätteligen finna, att det måste vara en ganska vanskligh sak att inom denna oräkneliga mängd af större och mindre kaféer uppleta och utpeka något som kunde väsentligen utmärka sig framför de öfriga och som mer än något annat vore förtjent af att framhållas såsom i något eller några hänseenden n:r 1. Om jag det kunde, skulle jag — enligt Svearedaktörens benägna löfte — få i tidningen införa en afbildning af detsamma bland andra afbildningar af hufvudstadens sevärdheter och tillika erhålla en eller annan spalts utrymme till en utförligare

skildring däraf. Detta löfte gafs mig i mars månad innevarande år. Jag har sedan dess fliteligen begagnat tiden för att uppsöka idealet, och äntligen har jag funnit det i form af Stockholms otvifvelaktigt mest pittoreska sommarkafé.

Betrakten noga, mina ärade, de bägge bilderna! I den lilla vignetten finnen I det yttre af kaféet i fråga noggrant afbildadt. För *vintern* har det att till servering erbjuda endast föga högt men tämligen rymligt rum, beläget till höger om den från gatan ledande hvälfda portalen; men för *sommaren* upplåtes tillika hela den till tomten hörande gårdsplanen, sådan den ter sig på den större af våra bilder, och det är egentligen såsom *sommarkafé* jag önskar framhålla dess företräden.

Hvar är nu detta stockholmskafé beläget? Naturligtvis vid en af stadens mest fashionabla gator, — vid *Drottninggatan*. På det att min uppgift härutinnan må kunna, där så önskas, till punkt och pricka kontrolleras af en hvar, som möjligen vill betvifla densamma, är jag villig att genast närmare bestämma läget genom att tillägga, att det är *Drottninggatan* n:r *110 B*.

Redan husets yttre tilldrager sig gärna den förbigåendes uppmärksamhet genom sin enkla, flärdlösa, men ändock karakteristiska arkitektur, så väsentligt afstickande mot de vanligen schablonmässigt utkastade och mest på höjden gående mur- och glashus som för öfrigt upptaga *Drottninggatans* hela längd. Jag har många gånger — långt innan jag begynte min jakt efter ett kafé som vore värdigt min penna och en tecknares ritstift — stannat framför detsamma och betraktat det med en känsla af lugn tillfredsställelse. Att det måste hafva en ganska respektabel ålder framstår tydligt för åskådaren redan vid första anblicken. Och dess solidité inser man äfven, då man besinnar att det åtminstone så länge *mitt* minne sträcker sig tillbaka erjudit

åsynen af omvexlande spetsiga och trubbiga vinklar; där andra hus fordra dem räta för sitt bestånd, utan att ännu hafva störtat till marken. Särskildt har den öfver tvärgatan utskjutande gafveln af gårdens uthuslänga utgjort föremål för min beundran genom sin djärfva lutning icke blott hvad underväggen beträffar, utan ännu mer i fråga om den höga takresningen som, sedd på lämpligt afstånd, närmast liknar ett lutande torn. För öfrigt — och icke mindre lifligt — har mitt sinne tilltalats af den omsorg, hvarmed den ålderdomliga byggnaden hållits vid makt, liksom af den renlighet, prydighet och trefnad — uttryckt i verkligt hvita gardiner och rikligt blommande krukväxter — som genom fönsterrutorna sig tillkänna.

Emellertid var det först då jag råkade göra bekantskap med det på gårdsplanen anordnade sommarkaféet, som jag kom rätt under fund med ställets alla behag och fann det snart sagdt vara min plikt att i vida kretsar sprida kännedomen om denna egendomliga, långt ifrån anspråksfulla, men i hög grad pittoreska förfriskningslokal från en förgången tid; belägen midt i det brusande, braskande och just med kaféer prålände Stockholm.

Genom den hvälfda, i sitt slag rätt märkliga träportalen till det låga, anspråkslösa, i en gråbrun ton vattfärgade gamla trähuset kommer man in på en delvis stenlagd gård, där gröngräset tämligen friskt spirar fram mellan den kullriga stenläggningen. Midt framför sig ser man en långsträckt uthuslänga, af tidens åverkan mäktigt bruten i alla leder och lemmar, med en takås som säkerligen för *mycket* länge sedan legat i vågrät linie och med ett i sammanhang därmed tämligen starkt förskjutet tegeltak samt en därå befintlig »kupa», hvars listverk tyder på forntida ornering, men hvars vinklar längesedan upphört att närma sig de räta; och till venster härom utgöres gårdens

gränslinie likaledes af en uthuslänga som endast föga bättre än den nyss beskrifna motstått tidens tyngd och tryck. Linier och vinklar tala oförtydligt *förfallets* språk, men i bredd härmed tala de nystruktura uthusväggarna, den fullständiga frånvaron af allt hvad sopor och skräp heter samt — *sandhögen* midt på gården med de däri nedsatta krukväxterna och en liten vid gårdens ena kant anlagd och städse ansad blomsterrabatt sitt lika oförtydbara språk om *ordningssinne*, om sinne för *renlighet* och *prydlighet* samt om ett gammaldags tycke för enkel trefnad och behag.

Öfver det enda lilla, här befintliga serveringsbordet, som med sina två eller tre trädgårdsstolar fått sin plats i det sydvestra hörnet af gårdsplanen, sträcka den med ett spjelstaket frånskilda granngårdens resliga lönnar och lindar sina lummiga grenar, och en hvar, som en stilla sommarkväll slår sig ned där, ensam eller i sällskap med någon förtrogen, skall säkerligen med mig instämma i, att en stämmningsrikare och tillika fridfullare plats svårligen lär kunna uppletas inom Stockholms rämärken. Riklig grönska från granngårdens, det s. k. spökslottets, lummiga träd, en ålderdomlig, ytterst pittoresk arkitektur, parad med alla tecken till ett omsorgsfullt vidmakthållande, samt ostörd frid, trots hufvudstadslifvets omedelbara närhet, känneteckna de synliga omgifningarna, och vill man — på samma gång man njuter af allt detta — inmundiga en enkel aftonmåltid, exempelvis bestående af smör och bröd med några skifvor kall kalfstek eller ost med mjölk eller öl, skall man finna att alla den måltidens äro af utmärkt beskaffenhet samt att den serveras på ett sätt som vittnar om större redbarhet och renlighet, än månet s. k. finare kafé har att prestera.

När man går därifrån, har man oftast tillfälle att genom den åt portgången öppnade dörren kasta en blick in i kaféets kök, och det

är tydligt, att den som regerar där *icke* behöfver känna ängslan vid att de besökandes ögon tränga dit in. En så blänkande hylla med kopparkärl, som dem jag där varseblef, träffas nog icke hvilken dag som helst i alla enskilda kök, äfven då ordning och välstånd icke äro bannlysta därifrån.

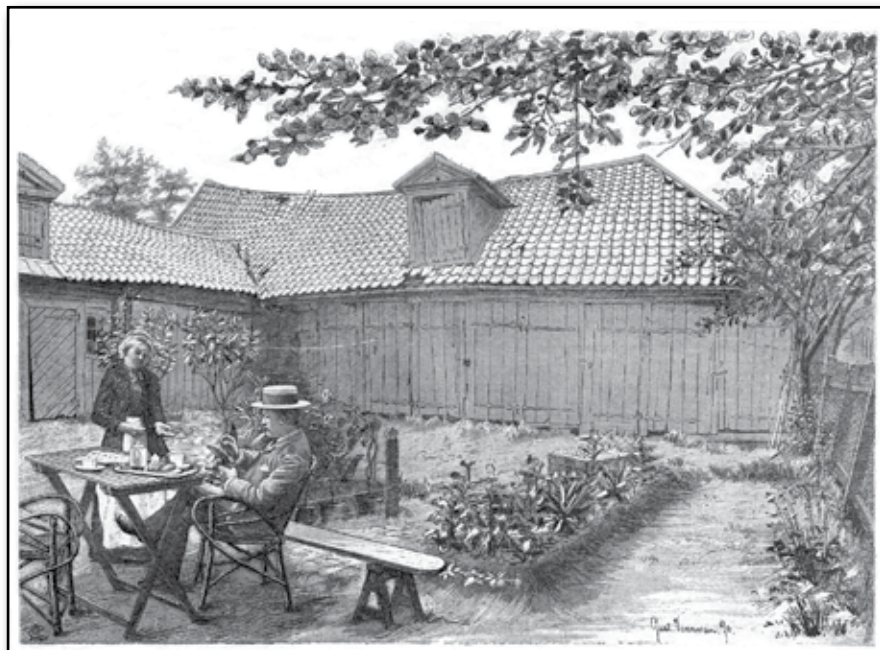
Om vintern torde det kafé, jag här tillåtit mig skildra, och som är beläget midt emot statens bergsskola, hafva sin hufvudsakliga kundkrets inom denna skolas och den tekniska högskolans lärjungar. Om somrarna, då dessa lärjungar äro spridda kring landets alla kanter, vore det otvifvelaktigt förtjent af andra löshästars uppmärksamhet.

I alla händelser är det en ytterst märklig företeelse inom det nutida Stockholm.

Qvintus.

Stockholms mest pittoreska sommarkafé.

Ett kafé i Stockholm – vid Drottninggatan.

*Nu kan du prenumerera på våra nya titlar via **patreon**.*

- Du får en ny e-deckare i veckan.*
- Du får tillgång till ett bibliotek med 50-100 titlar.*
- Du får tillgång till massor av fakta och biografier.*

Mer info:

www.patreon.com/klassiskadeckare